

AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI POLITIKA JELENE ÉS JÖVŐJE

Állami Támogatási Nap – 1. panel

összefoglalta:
STAVICZKY PÉTER¹

Az első panel keretében elhangzott előadások célja az elmúlt évek állami támogatási politikát érintő legfontosabb fejleményeinek bemutatása mellett a közeljövőben várható jogalkotási feladatok ismertetése volt.

Így az első panelben elhangzott előadások, majd az azokat követő kérdések és válaszok a problémák mélyebb bemutatását és elemzését tették lehetővé, valamint a javasolt megoldások szélesebb spektrumát tudták felvonultatni. Az első panel előadásai másrészt a konferencia bevezetésül is szolgáltak a résztvevők számára, az állami támogatások területén általános képet adva az aktuális helyzetről.

1. Gert-Jan Koopman: Az állami támogatások ellenőrzésének jövőre vonatkozó stratégiája²

Gert-Jan Koopman, az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságának állami támogatásokért felelős főigazgató-helyettese az állami támoga-

---

¹ A szerző a Magyarország Európai Unió melletti Állandó Képviselétének állami támogatásokért felelős munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető az Állandó Képviselő hivatalos véleményének.

² Strategy for the future State aid control.

tási politika jövője stratégiájáról tartott előadást. Bevezetésképpen elmondta, hogy az állami támogatási szabályok feladata a belső piacon a tagállamok által okozott versenytorzítás minimalizálása és a tagállamok közötti, az egyes beruházásokért, a cégek letelepedéséért és megtartásáért folytatott támogatási verseny megelőzése, egyenlő feltételek biztosítása. A verseny növeli a versenyképességet, elősegíti a liberalizációt, folyamatosan fejlesztésre és innovációra szorítja a gazdaság szereplőit, amennyiben a tagállamok támogatás nyújtásával beavatkoznak, annak negatív hatásai lehetnek. Emellett az állami támogatási politika kiegészítő jelleggel hozzájárul a kohéziós politika céljainak megvalósításához és a közszolgáltatások biztosításához.

Főigazgató-helyettes úr utalt arra, hogy a tagállamok az általuk nyújtott támogatások többségét (kb. 84%-át) ún. horizontális célokra (pl. foglalkoztatás, képzés, kutatás-fejlesztés, környezetvédelem, regionális fejlesztés) költik, ami egybevág a Bizottság 2005-ben az Állami támogatási cselekvési tervben³ (továbbiakban: Cselekvési Terv) lefektetett célkitűzésével is. A 2004–2006-os és a 2007–2009-es időszakokat összehasonlítva elmondható, hogy az összes nyújtott támogatáson belül növekedett a kutatás-fejlesztési és az elmaradott térségekben beruházás célra adható ún. regionális célú támogatások aránya. A Cselekvési Tervvel a Bizottság a gazdasági megközelítést előtérbe helyezve kívánta megreformálni az állami támogatási szabályokat, amely folyamat 2008-ra tulajdonképpen le is zárult. Ennek keretében bevezetésre került az ún. mérlegelési teszt, amely annak meghatározására szolgál, hogy az egyes támogatások pozitív és negatív hatásait összevetve megállapítható legyen, a támogatás szükséges, arányos, valamint a közösség érdekeit is szolgálja-e vagy nem (ez utóbbi esetben a támogatás nem nyújtható).

A reformmal bevezetett új szabályok továbbá kiemelten kezelik a támogatás ösztönző hatásának vizsgálatát, vagyis azt, hogy mérhető, megállapítható legyen, a támogatás milyen módon változtatja meg pozitív irányba a kedvezményezett magatartását (pl. a támogatás miatt több munkavállalót foglalkoztat, nagyobb hatású kutatás-fejlesztési projektet hajt végre stb.). A Cselekvési Terv keretében a Bizottság *az állami támogatások ellenőrzési eljárásainak lefolytatására alkalmazott bevált*

³ „Állami támogatási cselekvési terv – Kevesebb és célzottabb állami támogatás: ütemterv az állami támogatás 2005–2009 közötti reformjához” COM(2005) 107 végleges. Url: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0107:FIN:HU:PDF>

*gyakorlatok kódexe*⁴ (továbbiakban: legjobb eljárási gyakorlatok kódexe) és az egyszerűsített eljárás intézményének bevezetésével⁵ törekedett az eljárási szabályok egyszerűsítésére is.

A szabályok megreformálása mellett 2008–2009-ben a Bizottság kapacitásának jelentős részét a pénzügyi és gazdasági válság kezelése, ezen belül pedig az erre vonatkozó állami támogatási szabályok kidolgozása és alkalmazása foglalta le. A válság az átlagos jogalkotási folyamatokhoz képest rendkívül gyors reagálást igényelt. A Bizottság számára kiemelt jelentősége volt annak, hogy e szabályokat megfelelően alkalmazza a pénzügyi ágazatban és a reálgazdaságban is, a támogatási verseny elkerülése érdekében.

A Bizottság az elmúlt években egyúttal komoly figyelmet szentelt annak, hogy a versenyjog egyes elemeit (antitröszt és fúziókontroll szabályok), valamint a liberalizációs irányelveket egymással összhangban alkossa meg a megfelelő hatás elérése érdekében. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a Bizottság az alábbi következtetéseket vonta le:

- a nagyobb versenytorzító potenciállal bíró ügyekre kell koncentrálnia, és ezekben az esetekben szigorúbb megközelítést kell alkalmaznia,
- fontos, hogy az állami támogatási szabályok egyértelműek és egyszerűek legyenek,
- az állami támogatási szabályok bizonyos koordináló funkcióval bírnak azáltal, hogy az összes tagállam számára azonos feltételeket írnak elő,
- az eljárások hatékonyságát tovább kell növelni,
- külön figyelmet kell szentelni a közszolgáltatások (általános gazdasági érdekű szolgáltatások), a kvótakereskedelem, a piaci magánbefektető elvének és az adózásra vonatkozó szabályokra,
- a szabályozást az állami támogatási elvek végrehajtásának kiegészítő eszközének kell tekinteni.

⁴ Az állami támogatások ellenőrzési eljárásainak lefolytatására alkalmazott bevált gyakorlatok kódexe (HL C 135., 2009.06.16. 13. o.).

⁵ A Bizottság közleménye az állami támogatások bizonyos típusainak kezelésére vonatkozó egyszerűsített eljárásról (HL C 136., 2009.06.16., 3. o.).

Koopman úr a Bizottság előtt álló kihívásokat az alábbiakban foglalta össze:

- A szabályozás, és annak végrehajtása, az elmúlt években jelentősen megváltozott.
- A szabályozás igen összetett (több mint 30 szabály tartozik az állami támogatások jogába).
- Az EU tagállamainak száma, illetve a tagállamokon belül az állami szféra és az állami költségvetés növekedésével a bizottsági ügyek (a panaszok és a bejelentések) száma is növekszik.⁶
- Az eljárások gyakran igen sokáig elhúzódnak.

Ezeket a kihívásokat a Bizottság csak akkor tudja megfelelően kezelni, ha az erőforrásait megfelelően koncentrálja, a szabályokat egyszerűsíti, és még érthetőbben fogalmazza meg azokat, nagyobb hangsúlyt fektet a végrehajtásra és az ellenőrzésre és megerősíti a tagállamok hatóságaival fennálló kapcsolatát, valamint javítja az eljárások során az együttműködést.

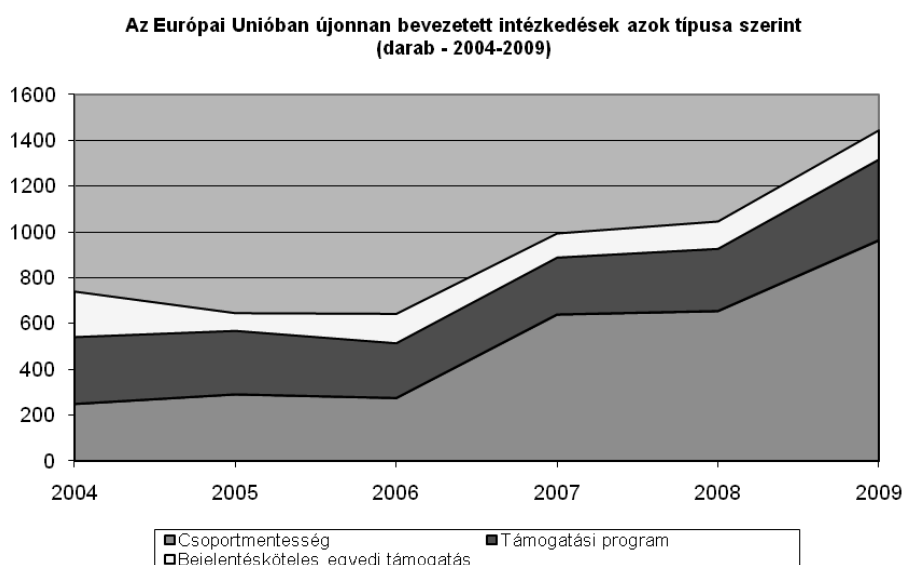
E vezérlő elveket figyelembe véve a közeljövőben a Bizottságnak fontos jogalkotási munkát kell végeznie a közszolgáltatások finanszírozása, a regionális támogatások és a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokra vonatkozó szabályozás újraalkotása során. Ez utóbbi tekintetében külön szabályokat kell alkotni a pénzügyi intézményekre és módosítani szükséges a reálgazdaságra vonatkozó hatályos szabályozást.⁷

⁶ Évente több mint ezer új eset van, melynek kb. egyharmad panasz, a többi bejelentés.

⁷ A Közösség iránymutatása a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról című bizottsági közlemény. (HL C 244., 2004.10.01., 2. o.)

2. Humbert Drabbe: Hatékonyabb bejelentési eljárások⁸

A Verseny Főigazgatóság igazgatója elmondta, hogy a 2004–2009-es időszakban a Verseny Főigazgatósághoz érkezett ügyek száma nagyjából megduplázódott, ezen belül a csoportmentesítés alá eső intézkedések száma növekedett jelentősen.

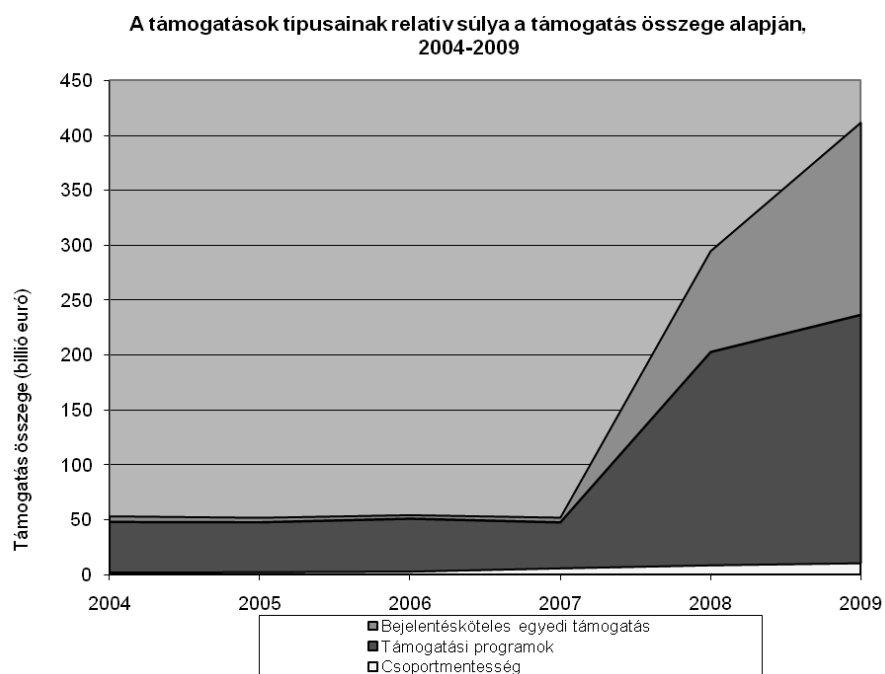

Forrás: Verseny Főigazgatóság⁹

A támogatási intézkedések egyre nagyobb száma kerül ki a bizottsági előzetes ellenőrzés alól, a csekély összegű támogatásokra vonatkozó rendelet vagy az általános csoportmentességi rendelet alkalmazása miatt. Ugyanakkor a tagállamok még mindig a bejelentett és a Bizottság által jóváhagyott támogatási programok alapján nyújtják a támogatások jelentős részét (kb. 70%).

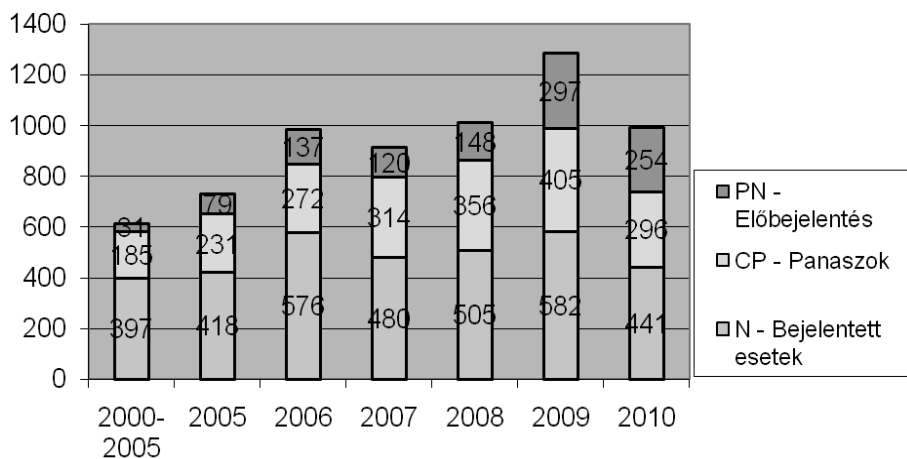
⁸ A more efficient notification process.

⁹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/measures.html

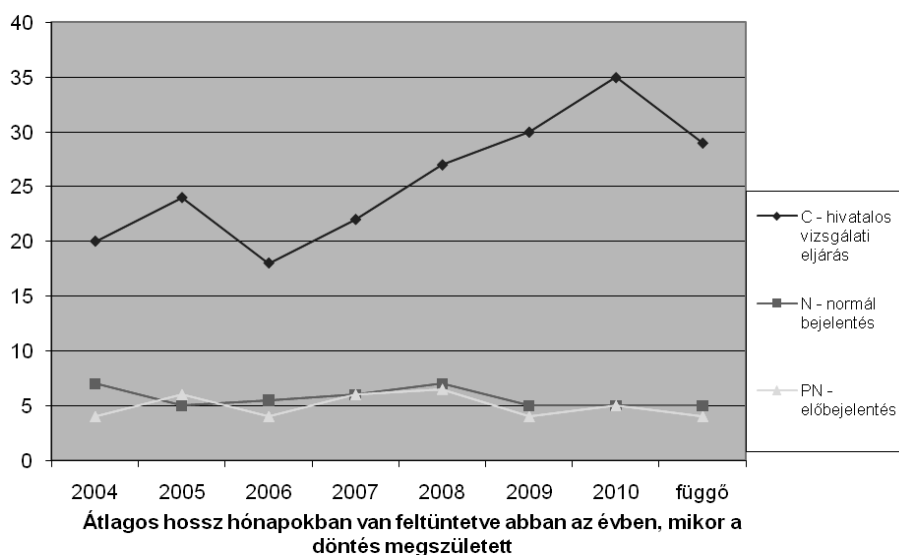
Az elmúlt évek tapasztalatai alapján növekedett a panaszok és az előbejelentések (prenotifikációk) száma.

Új bejelentések (2005–2010)

Amennyiben az eljárások hosszát vizsgáljuk, az előbejelentések és a bejelentések az előző években átlagosan nagyjából öt hónapig tartottak. A hivatalos vizsgálati eljárások azonban ettől eltérő képet mutatnak. Ezekben az esetekben a Verseny Főigazgatóság átlagosan két év alatt zárja csak le az ügyeket, ami túlságosan hosszúnak tekinthető.

Bizottsági eljárások átlagos időtartama

A fentiek alapján megállapítható, hogy a tagállamok jellemzően támogatási programok alkalmazásával hajtják végre támogatási politikájukat, az általános csoportmentességi rendelet¹⁰ pedig igen hatékony eszköz volt a bejelentések kiváltásában és ezáltal az adminisztrációs terhek csökkentésében.

Ugyanakkor a bejelentések száma nem csökkent (részben az új tagállamoknak is köszönhetően), és a bonyolultabb ügyek eldöntésére tíz hónapra van szükség (öt hónap előbejelentési és öt hónap rendes eljárási szakasz). E határidők csökkentése érdekében a Bizottság elfogadta a

¹⁰ A Bizottság 800/2008/EK rendelete (2008. augusztus 6.) a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőségéről (általános csoportmentességi rendelet) HL L 214., 2008.08.09., 3–47. o.

legjobb eljárási gyakorlatok kódexét és az egyszerűsített eljárásokra vonatkozó közleményét, valamint módosította a belső eljárását is.

Az eredmények azonban vegyesek, ezért a Bizottságnak további lépéseket szükséges tennie. A legjobb eljárási gyakorlatok alkalmazása terén még mindig vannak kiaknázatlan lehetőségek, emellett a de minimis értékhatárának és a csoportmentesség alá nem tartozó egyedi bejelentések értékhatárának megemelésével is csökkenthető az eljárások száma. A Bizottságnak továbbá törekednie kell, hogy az anyagi szabályok terén is minél jobban segítse a tagállamokat a szabályok egyértelmű megfogalmazásaival, valamint jó munkakapcsolatok kialakításával.

Az is elvárható azonban, hogy a tagállamok is tegyenek a gyorsabb döntéshozatal érdekében. Megfontolandó, hogy bejelentésre csak a tagállam állami támogatási ellenőrzését végző szervének jóváhagyását követően kerülhessen sor. A 2004 óta csatlakozott tagállamok mindegyikében kötelező volt egy ilyen szerv felállítása, még a csatlakozás előtt. Ezek a szervek jelenleg is működnek, így paradox módon a régi tagállamok azok, amelyek kevésbé koordinálják tagállamon belül a bejelentéseiket. A Bizottság nem kívánja e tagállami szervek feladat- és hatáskörét meghatározni vagy előírni. Ugyanakkor ezeknek a szervezeteknek a jelenléte mind a bejelentések megfelelő minőségének biztosítása, mind az eljárás során folytatott kommunikáció során nagy segítséget jelent. E szervek „tanácsadási”, jogértelmezési tevékenységükkel hasznos munkát végezhetnek az egységes tagállami jogalkalmazás terén is.

Drabbe igazgató úr hangsúlyozta, hogy a tagállamokkal folytatott együttműködést a jövőben a Verseny Főigazgatóság meg kívánja erősíteni. Ennek keretében felkérésre képzéseket, szemináriumokat tartanak majd a tagállami szervek részére, illetve fokozott együttműködést biztosítanak a társfinanszírozott programok elfogadása során. Kérte és javasolta azonban, hogy az eljárások gyorsítása és a döntéshozatal előre láthatóságának növelése érdekében az állami támogatási kérdésekkel a tagállami szervek már az intézkedések tervezése során, időben kezdjenek foglalkozni, és szükség esetén, informális úton konzultáljanak a Verseny Főigazgatóság munkatársaival. Emellett a szabályok felülvizsgálata során minden építő jellegű ötletet szívesen vesznek.

3. Hargita Eszter: A magyar állami támogatási ellenőrzési rendszer kialakítása és működése¹¹

Hargita Eszter, a TVI szakmai főtanácsadója a magyarországi állami támogatási felügyelet kialakulásáról és jelenlegi helyzetéről tartott előadást. A magyar támogatási rendszer sajátosságainak ismertetése kapcsán elmondta, hogy Magyarországon a támogatások nyújtására a központi költségvetésből, állami szerveken keresztül vagy önkormányzatok által kerül sor. A központi költségvetésből nyújtott visszatérítendő támogatásokat általában többéves támogatási programok keretében meghirdetett (általában éves) pályázati felhívásokra jelentkezve nyerhetik el a kedvezményezettek.

Az előadó ezt követően ismertette a hazai jogi háttér kialakulását és fejlődését mind a csatlakozás előtti, mind az azt követő időszakot illetően. Bár az Európai Megállapodás, amelynek 62. cikke vonatkozott az állami támogatási szabályok betartására, már 1992-ben elfogadásra került, Magyarországon az állami támogatási szabályok betartásáért felelős szerv, a Támogatásokat Vizsgáló Iroda (TVI) csak 1999-ben került felállításra. Ennek egyik oka az volt, hogy az Európai Unió tagállamai az uniós csatlakozás feltételül szabta, hogy a csatlakozni kívánó államok megfelelő ellenőrző szervezettel rendelkezzenek az állami támogatási szabályok betartására, alakítsák ki az állami támogatások előzetes ellenőrzési rendszerét, és az ellenőrző szerv megfelelő hatáskörrel rendelkezzen annak működtetésére. Magyarországon a TVI létrehozását követően két évig a hazai szabályozás¹² csak eljárási rendelkezéseket tartalmazott, anyagi szabályokat nem. Ugyanakkor ahhoz, hogy az állami támogatásokra vonatkozó több száz oldalas angol nyelvű uniós szabályrendszer Magyarországon teljes körűen alkalmazható legyen, szükség volt arra, hogy az anyagi jogi állami támogatási szabályok is a nemzeti jog részévé váljanak.¹³ Magyarországon a részletes jogalkotás kormányrendeleti szintet jelentett, mivel ez a jogforrás könnyebben és

¹¹ Establishing and functioning of the Hungarian State Aid Control system

¹² A vállalkozásoknak nyújtott állami támogatások előzetes bejelentési kötelezettségéről és annak Európai Megállapodással való összhangjának vizsgálatáról szóló 76/1999. (V. 26.) Korm. rendelet.

¹³ A vállalkozásoknak nyújtott állami támogatások tilalma alóli mentességek egységes rendjéről szóló 163/2001. (IX. 14.) Korm. rendelet.

gyorsabban módosítható, mint a törvény. Szükség volt továbbá az állami támogatások nyújtása tilalmának törvényi szinten való kimondására ahhoz, hogy az ellenőrzési rendszer az önkormányzatokra is kiterjedjen. E rendszer eredményeként az uniós elvárásoknak megfelelő ellenőrzési rendszer került kiépítésre.

A csatlakozás előtt felmerült annak a kérdése, hogy amennyiben a csatlakozást követően az uniós szabályok közvetlenül alkalmazandók lesznek, és a döntéseket a Bizottság hozza, nem a nemzeti hatóság, szükség lesz-e még a TVI-re, miután Magyarország az EU tagja lesz. A gyakorlat megadta az egyértelmű választ erre a kérdésre. Ahhoz, hogy a támogatási rendszert a csatlakozás után is hatékonyan lehessen működtetni, fontos volt, hogy a TVI-n felgyülemlett tapasztalat a csatlakozást követően ne vesszen el. A csatlakozás sikeres folyamata az előtte elvégzett munka, a létező támogatások bejelentése és a Csatlakozási Okmányban szereplő átmeneti derogációk elérése mind azt igazolta, hogy tagállamként is szükség van az állami támogatások terén egy koordináló, és bizonyos esetekben engedélyező szereppel is bíró tagállami szervre, amely tájékoztatni és segíteni is tudja a támogatást nyújtó szerveket, hogy az uniós előírásoknak megfeleljenek, illetve képviselje a magyar álláspontot az uniós állami támogatási szabályok módosítása során. Az új helyzet természetesen új jogi hátteret is igényelt,¹⁴ amely jórészt már csak eljárási szabályokat tartalmazott, előírva a támogatást nyújtók részére a támogatási tervezetek kötelező előzetes bejelentését a TVI felé, ezáltal elősegítve az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében található felfüggesztési záradék betartását.¹⁵

A támogatási tervezetekkel kapcsolatos nemzeti, TVI-s eljárás különböző lehet. Azokban az esetekben, ahol az uniós jog csoportmentesítést alkalmaz, illetve nemzeti hatáskörbe utalja a szabályok betartását, a TVI hozza meg a döntést (az esetleges szükséges módosításokat kö-

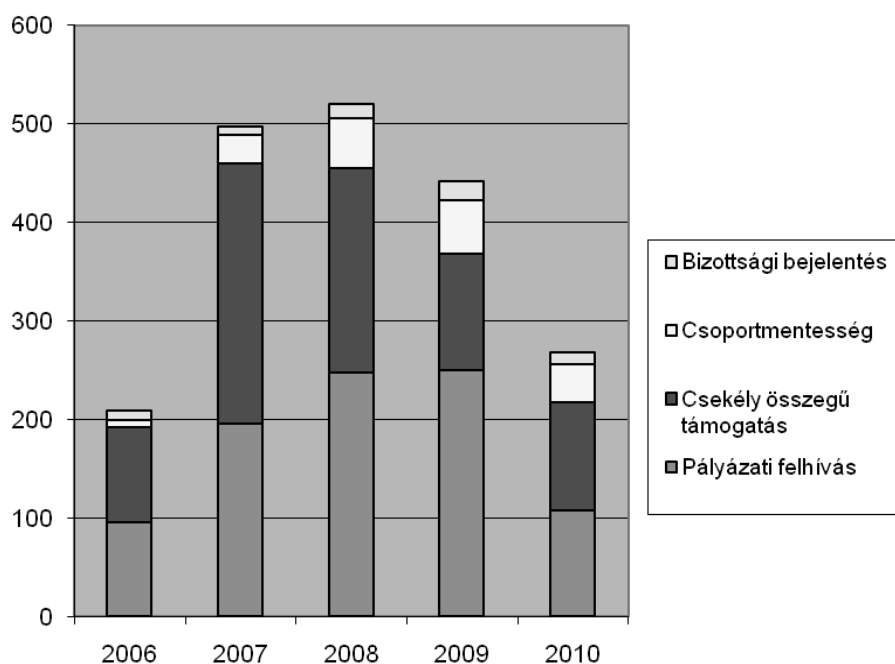
¹⁴ Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 85/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet.

¹⁵ A TVI illetékessége nem terjed ki az EUMSZ I. Mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek elsődleges termeléséhez, feldolgozásához és forgalmazásához nyújtott, valamint a halászati, az erdészeti, a vadgazdálkodási és a vidékfejlesztési állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásra. E támogatások uniós szabályokkal való összeegyeztethetőségének megítélése a Vidékfejlesztési Minisztérium illetékességi körébe tartozik.

vetően) arról, hogy a tervezet az uniós állami támogatási előírásoknak megfelel-e és bevezethető-e. A bizottsági bejelentést igénylő esetekben a bejelentésre csak a TVI által javasolt módosítások átvezetését és a TVI jóváhagyását követően¹⁶ kerülhet sor.

A TVI az állami támogatási tervezetek ellenőrzésén túl koordinálja a magyar válasz elkészítését a Bizottság által indított hivatalos vizsgálati eljárások, panaszok megválaszolása során, segíti a támogatást nyújtókat a bejelentések és előbejelentések hatékony véghezvitelében. A belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatások visszatéríttetése során szintén a TVI koordinálja a hazai visszatéríttetési eljárást, valamint gyűjti össze a Bizottság éves jelentéséhez (Scoreboard) szükséges információkat a támogatásokat nyújtó különböző szervezetektől.

A TVI által vizsgált esetek típus szerint (2006–2010)

¹⁶ Amennyiben a TVI nem javasolta bejelentésre a tervezetet, a kormány a támogatást nyújtó kérésére ezt a döntést felülbírálhatta (85/2004. Korm. rendelet 20. § (2) bekezdés), azonban ez az eljárás sohasem került alkalmazásra.

A TVI jelenleg 13 fővel működik. 1999 óta néhány ezer támogatási tervezetet vizsgált meg. Az előző évek statisztikája alapján elmondható, hogy a bejelentések nagyjából állandó száma mellett a legtöbb munkát a pályázati felhívások elbírálása jelenti. Ezek száma főleg a Strukturális Alapok tekintetében bizonyos időszakokban kiemelkedően magas is lehet (2008-ban és 2009-ben a TVI kb. 250–250 pályázati felhívást bírált el). A gyakorlati problémát az előadó első sorban az uniós szabályok változásának hazai lekövetésében¹⁷ és az állami támogatás fogalmának értelmezésében és a szabályok által nem megfelelően kifejtett esetek megítélésében látja.

Az előadás angol nyelvű szövege olvasható a lapban.

4. Andreas Bartosch: A magánszférában tevékenykedő állami támogatási szakértő tapasztalatai¹⁸

Andreas Bartosch, állami támogatási ügyekkel foglalkozó brüsszeli ügyvéd előadásában arra mutatott rá, hogy az összes érintett fél (Bizottság, tagállam, kedvezményezett, versenytársak) közös érdeke a hatékony állami támogatási szabályozás. Ugyanakkor a hatályos szabályozás nem minden téren teszi lehetővé ezt. Bartosch úr mind eljárási, mind anyagi jogi példákat is hozott arra vonatkozóan, hogy hol szükséges a jogbiztonság növelése érdekében előre lépni. A példák az uniós állami támogatási joggyakorlat, a Bíróságok ítéletei közötti ellentmondásokra világítottak rá.

Az állami támogatásokra vonatkozó eljárási szabályok és a joggyakorlat vizsgálata alapján megállapítható, hogy a harmadik felek (kedvezményezettek, versenytársak) helyzete nem kielégítő. Az első Sytraval ítéletben¹⁹ a panaszosok jogait szélesítő megállapítások a má-

¹⁷ Például a pénzügyi és gazdasági válság kezelésére kiadott ideiglenes keretszabály (HL C 16., 2009.01.22., 1. o.) esetében nagyon gyors hazai jogalkotásra volt szükség.

¹⁸ Experiences of a State aid expert from private practice.

¹⁹ A T-95/94. sz. Chambre Syndicale Nationale des Entreprises de Transport de Fonds et Valeurs (Sytraval) és Brink's France SARL kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1995, II-2651. o.].

sodik Sytraval ítéletben²⁰ már nem kerültek megerősítésre. Ezt követően a British Airways ügyben²¹ az Elsőfokú Bíróság (jelenleg: Törvényszék) kimondta, hogy a harmadik felek ezekben az eljárásokban sokkal szűkebb jogokkal rendelkeznek, mint az eljárás alanyai (az érintett tagállam és a Bizottság), vagyis csak olyan mértékben van jogok az eljárásban részt venni, amennyire az az eset körülményeinek fényében szükséges.²² Az Ufex ítéletben az Elsőfokú Bíróság még tovább is ment, mivel pusztán csak információforrásnak tekintette a harmadik feleket.²³ A joggyakorlat alapján a kedvezményezett érdekei alacsonyabb rendűek ezekben az eljárásokban, mint a támogatást nyújtó tagállamé.²⁴ Ezen a helyzeten javítani lehetne, ha a Bizottság a kedvezményezetteknek is közvetlenül megküldené döntéseit, intézkedéseit, az előzetes és a hivatalos vizsgálati eljárás során is. Emellett a kedvezményezettnek a többi harmadik félhez képest kiemelt jogot kellene biztosítani a bejelentési dokumentáció megismeréséhez, beleértve az esetleges panaszokat is.²⁵ A panaszosok helyzete a második Sytraval ítélet óta az Athinaïki döntések következtében javult. Az első Athinaïki ítélet²⁶ alapján a Bizottság-

²⁰ A C-367/96. sz. Bizottság kontra Sytraval és Brink's ügyben hozott ítélet [EBHT 1998, I-1719. o.].

²¹ A T-371/94. és T-394/94. sz. British Airways plc, Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden, Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV, Air UK Ltd, Euralair international, TAT European Airlines SA és British Midland Airways Ltd kontra az Európai Közösségek Bizottsága egyesített ügyek [EBHT 1998, II-2405. o.] 60. pont.

²² A T-371/94 és T-394/94. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 1998, II-2405. o.] 60. pontja.

²³ A T-613/97. sz. Union française de l'express (UFEX), DHL International SA, Federal express international (France) SNC and CRIE SA kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2000, II-4055. o.].

²⁴ A T-17/03. sz. Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2006., II- 1139. o.] és a T-11/07. sz. Frucona Košice kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [az EBHT-ban még nem került közzétételre].

²⁵ Megjegyzendő, hogy Bíróság a Technische Glaswerke Ilmenau ügyben jelentősen korlátozta a harmadik felek hozzáférését a még folyamatban lévő állami támogatási eljárások során keletkezett dokumentumok tekintetében. C-139/07. sz. Bizottság kontra Technische Glaswerke Ilmenau ügyben hozott ítélet [az EBHT-ban még nem került közzétételre].

²⁶ A C-521/06. sz. Athinaïki Techniki AE kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2008, I-5829. o.].

nak azon tájékoztató levele a panaszos felé, hogy az eljárást a 659/1999/EK rendelet²⁷ 20. cikk (2) bekezdése értelmében lezárja, anélkül, hogy hivatalos vizsgálati eljárást indítana,²⁸ megtámadható jogi aktusnak minősül (gyakorlatilag a Bíróság szerint egy ilyen levél egy eljárást lezáró határozattal egyenértékű, ezért kell a megtámadási jogot a panaszos részére biztosítani). A második Athinaïki ítéletben²⁹ a Bíróság kimondta, hogy egy, a fenti rendelet 20. cikk (2) bekezdés alapján a Bizottság által kiadott levél visszavonása azzal, hogy a Bizottság további információk benyújtását kéri, nem elegendő az eredeti levél jogellenességének orvosolására. Egy ilyen esetben a Bizottságnak teljes ténybeli és jogi feltáró munkát kell végeznie, annak érdekében, hogy a panaszos jogai valóban biztosítva legyenek. Bartosch úr a jövőre vonatkozóan javasolta, hogy az eljárási rendelet felülvizsgálata során a Bizottság szenteljen kiemelt figyelmet a panaszosok jogainak biztosítása és a határidők szigorú betartása közötti egyensúly megtalálása érdekében.

Az anyagi jogi szabályozást illetően két elem került kiemelésre. Egyrészt a közszolgáltatások finanszírozása terén mérőföldkőnek számító 2003-as Altmark ítélet³⁰ meghatározta, hogy mely feltételek teljesítése esetén nem minősül a közszolgáltatás ellátásáért fizetett állami kompenzáció állami támogatásnak. Ezeknek a feltételeknek abban az időszakban vélhetőleg egy állami kompenzáció sem felelt meg. Ezzel szemben az Elsőfokú Bíróság a BUPA ítéletben³¹ egy, az Altmark ítélet időpontját megelőzően már hatályban lévő, ír társadalombiztosítási kockázatkegyenlítési programról kimondta, hogy teljesíti az Altmark-kritériumokat és ezért nem tartalmaz állami támogatást.³² A BUPA ítélet-

²⁷ A Tanács 659/1999/EK rendelete (1999. március 22.) az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról. HL L 83., 1999. 03. 27., 1. o.

²⁸ A rendelet 20. cikk (2) bekezdésének megfogalmazása szerint „a birtokában lévő információ alapján nincs megfelelő alap az eset vizsgálatára”.

²⁹ A C –362/09 P sz. Athinaïki Techniki AE kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [az EBHT-ban még nem került közzétételre].

³⁰ A C-280/00. sz. Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet [EBHT 2003, I-7747. o.].

³¹ T-289/03. sz., BUPA és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2008, II–00081. o.].

³² Amint arra az Elsőfokú Bíróság a fent említett BUPA ítéletben rámutatott, mivel az Altmark ítélet az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdését értelmezte, az Altmark íté-

ben az Elsőfokú Bíróság az Altmark feltételeket viszonylag liberálisan értelmezte, és nem ragaszkodott azok szűk értelemben vett teljesítéséhez. Mivel a BUPA ítélet nem került megtámadásra, és így az Európai Unió Bírósága nem foglalkozott az abban tett megállapításokkal, nem egyértelmű, hogy az Altmark-kritériumok szűken vagy a tagállamok igényeinek megfelelően, rugalmasan kezelendők. A Bartosch úr által felvetett másik ellentmondás a joggyakorlatban a materiális szelektivitás³³ kérdése terén merült fel. Az Adria Wien ügyben hozott ítélet³⁴ alapján a szelektivitást az állami intézkedés által elérni kívánt cél fényében összehasonlítható jogi és ténybeli helyzetben lévő vállalkozások tekintetében kell értékelni. Ezzel szemben a British Aggregates ítélet³⁵ alapján az állami intézkedés célja nem mérvadó, hanem kizárólag annak hatása alapján kell a szelektivitást vizsgálni. A joggyakorlat ilyen jellegű belső feszültségei következtében a tagállamok számára nem dönthető el, hogy egy adott esetben a tervezet intézkedés szelektív és ezért támogatásnak minősül, ebből következően nem dönthető az sem el, hogy mely intézkedéseiket kell bejelenteniük, és melyeket nem.

Összegzés

A konferencia első előadásblokkjában mind a Bizottság, mind egy tagállami hatóság és a privát szféra képviselője is ismertette nézeteit az állami támogatási eljárási (?) jog jelenlegi helyzetét, az elért eredményeket és a javasolt, illetve előnyösnek tartott változásokat illetően. A Bizottság részéről a hangsúly az eddig megtett munka mellett a tagállamokkal folytatandó folyamatos párbeszédre és a bejelentések jobb

---

letben foglalt feltételek alkalmazhatósága időben nem korlátozott, ezért a korábban hatályba lépett intézkedésekre is alkalmazandó (a BUPA ítélet 158. pontja).

³³ A szelektivitás (*bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése*) az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében meghatározott állami támogatás fogalmának egyik konjunktív eleme. A materiális (tényleges) szelektivitás e fogalmon belül az érintett vállalkozások bizonyos ismérvei (ágazat, méret, alapítás ideje) alapján történő megkülönböztetését jelenti.

³⁴ A C-143/99. sz. Adria-Wien Pipeline and Weitersdorfer & Peggauer Zementwerke ügyben hozott ítélet [EBHT 2001, I–8365. o.] 41. pontja.

³⁵ A C-487/06 P. sz. British Aggregates kontra Bizottság és Egyesült Királyság ügyben hozott ítélet [EBHT 2008, I–10505. o.].

tervezésén volt. Az viszont egyértelmű, hogy a bejelentések minősége nem kizárólag a tervezéssel és az előkészítés során, hanem egyértelmű és könnyen alkalmazható állami támogatási szabályok alkotásával is biztosítható. A nehezen érthető szabályozást pedig sokkal körülményesebb és megterhelőbb a tervezés és előkészítés során helyesen alkalmazni. Ezért a Bizottságot komoly felelősség terheli, hogy a jelenleg hatályos szabályok felülvizsgálata során megfelelően értékelje és figyelembe vegye a tagállamok gyakorlati tapasztalatait, illetve már a jogalkotási folyamat során megpróbálja az indokolatlan nehézségeket kiküszöbölni. Ugyanakkor a Bizottság jelen lévő munkatársai nem tűntek fogékonyak az eljárások során a harmadik felek részére szélesebb jogkör biztosítását illetően. Míg Hargita Eszter előadása a TVI eddig elévített munkáját foglalta össze rövid kitekintéssel a gyakorlati munka nehézségeire, addig Andreas Bartosch az uniós jog esetjogi jellegéből fakadó bizonytalanságokat emelte ki, ami az állami támogatások terén bizonyos esetekben a tagállamoknak, más esetben az érdekelt harmadik felek (kedvezményezettek, panaszosok, versenytársak) számára okozhat nehézséget. Összegzőképpen elmondható, hogy a bevezető panelben elhangzott előadások a rendelkezésre álló időkeretet is figyelembe véve, átfogó képet adtak az állami támogatási jog, különösen annak eljárási vetületének aktuális kérdéseiről.